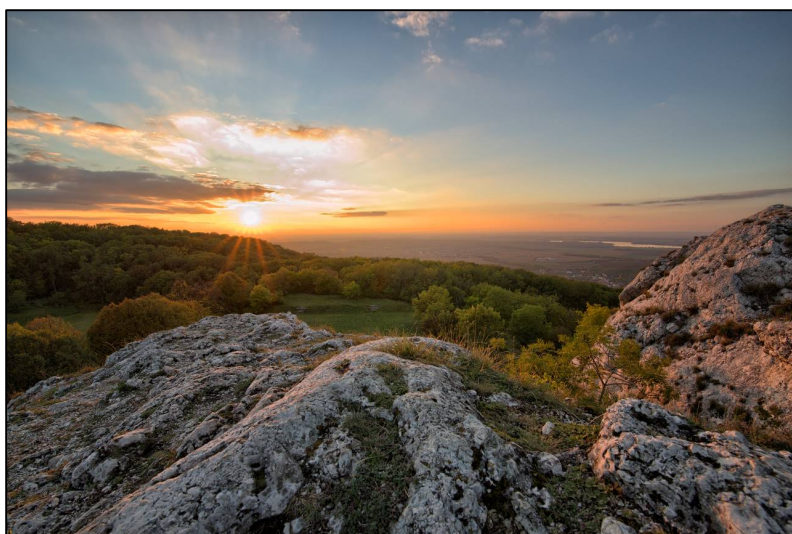

Krajinou domova II.

To že Čechy mají překrásnou přírodu, je bez diskuze. Ovšem její místo na vrcholu žebříčku krásy světových přírodních scenérií si umí představit jen málokdo. S tímto stereotypem se snaží bojovat Petr Krejčí v již druhé sérii dokumentárního cyklu Krajinou domova, jejíž první díl bude poprvé k vidění 7. září ve 21:40 hodin na ČT 2.

V deseti nových dílech tohoto dokumentární cyklu divák opět nahlédne na přírodní krásy České republiky. Jedná se o zdařilý pokus o náhled na českou přírodu způsobem, jakým světové produkce přírodních seriálů nahlíží na nejvýznamnější přírodní fenomény. Místo po jejich boku a tedy i stejnou pozornost si česká krajina bezpochyby zaslouží. Tentokrát není tolik využito pohledu z ptáčích perspektiv pomocí dronů, jak to mu bylo v sérii předchozí, ale mimo jiné se objektiv zblízka zaostří na ty zcela běžné, ale i ty

nejvýznamnější představitelé naší fauny. Druhá série Krajiny domova se natáčela ve všech českých národních parcích, v mnoha chráněných krajinných oblastech ale i mimo v běžně dostupné krajině.

„Celý projekt jsem připravoval deset let, začínal jsem s představou, že budu točit na filmový materiál a létat helikoptérou nebo na rogale. Probíral jsem to tenkrát s Janem Svěrákem, který v každém svém filmu prokazuje obrovský cit pro krajinu, a nikdy nezapomenu, s jakou vstřícností mi byl ochotný poradit, poskytnout cenné informace. On světový filmař, mně, neznámému krajináři. Vždycky si na to vzpomenu, když mě dnes někdo požádá o radu nebo pomoc s natočením nějakého krajinářského motivu a snažím se být také tak vstřícný,“ říká režisér projektu režisér **Petr Krejčí**. K cyklu složil hudbu **Jan Maxián**, který spolu s **Aloisem Švehlíkem** projektu propůjčil i svůj hlas. *„Moje úloha v tomto seriálu nebyla velká, ale práce na něm mě těšila. Nikdy jsem takové záběry naší krajiny neviděl, navíc je to napsané s určitou básnickou licencí, moc dobře se to čte. Měl jsem kladné ohlasy na první díly a věřím, že pokračování Krajinou domova diváky osloví ještě víc,“* komentuje svoji účast na projektu Alois Švehlík.

„V první sérii šlo o představení základních typů naší krajiny (hory, vrchoviny, pahorkatiny, nížiny, kras apod.) Druhá série se těmito typy krajin zabývá detailněji. Bez nadsázky se jedná o první český wildlife seriál, neboť kromě samotné krajiny představí i velké množství zvířat, od těch běžných až k nejvýznamnějším. Jde přitom o volně žijící druhy v jejich přirozeném prostředí.“

Petr Kubica, kreativní producent

Režisér Petr Krejčí: V krajině je předronováno

Co Vás tak přitahuje na přírodních scenériích a co vás přimělo věnovat se další sérii cyklu Krajinou domova?

Ten projekt byl koncipován do dvou až tří sérií hned na začátku. Kdybychom chtěli o české krajině natočit komplexní seriál „the best of“, tak točíme dlouhá léta. Byl by to „nekonečný“ dokumentární seriál. Nejsou to jen přírodní scenérie, co mě tolik oslovuje, ale krajina obecně. Speciálně naše krajina. I s tím, co jsme do ní vložili my. Myslím, že česká a moravská krajina má ve vínku být krásná. Díky pestré geologii a všelijakým dalším vlivům je prostě výjimečná. Moc rád o tom vyprávím, a proto o tom také točím.

V minulé sérii cyklu jste hodně využíval při natáčení drony. Zůstal jste této technice věrný?

První série byla o více méně letmém doteku několika základních typů krajiny - hory, kras, luhy, skalní města a podobně. Ve druhé sérii Krajinou domova drony samozřejmě zůstávají, ale jsme také mnohem více na zemi, kde pozorujeme už nejen vzácné rostliny, ale poprvé u nás v takové míře i zvířata. Od běžných druhů po ty nejvzácnější.

Drony už dnes využívá k natáčení a fotografování kdekdo, a to i z řad amatérů. V čem spočívá přidaná hodnota profesionála?

Sám dron neřídím, takže můžu nabídnout jen pohled režiséra. Určitě je mezi amatéry spousta lidí, kteří dělají úžasně záběry na profesionální úrovni. Naše přidaná hodnota je možná v tom, že víme, co točíme a jaké záběry potřebujeme. Neustále řešíme světlo, úhly pohledu, kompozici obrazu. Každý dronový záběr musí mít obsah a musí fungovat mezi ostatními záběry, vyletět do výšky nestačí.

Kdybyste měl doporučit amatérským fotografům a kameramanům s drony jednu lokalitu z natáčení, kterou by se svým dronem měli navštívit, která by to byla?

Doporučil bych ani tak neřešit lokalitu, jako spíš světlo v krajině. Ať točí to, k čemu mají nějaký vztah. A hlavně ať to s tím lítáním v krajině nepřehánějí, už je zdá se mi předronováno.

Máte za sebou již velmi úspěšnou první řadu tohoto cyklu. Bylo těžké hledat nápady na epizody nové řady?

Pravě naopak. Jak jsem říkal, více sérií jsem plánoval již od začátku, jen jsem nemohl vědět, že se je podaří zrealizovat, ale věřil jsem tomu. Risknul jsem to a do první série jsem nezařadil třeba žádný z národních parků. Z krasů byl zachycen jen ten Český, z moravských Karpat pouze ty Bílé. Takže teprve ve druhé sérii dojde na Krkonoše, Beskydy, Moravský kras, Šumavu, České Švýcarsko, Pálavu, Krušné hory, Český ráj a na mnoho dalších úžasných míst. Přitom se do filmu zdaleka nevejde všechno, takže na těch lokacích, kde jsme natáčeli, zůstává dost zajímavých míst, která může na vlastní kůži objevit každý sám.

Záběry připomínají kvalitou a stylem natáčení některé cykly BBC nebo National Geographic. Byl pro Vás nějaký zahraniční projekt inspirací?

Byl bych moc rád, kdyby tomu tak opravdu bylo. Pracujeme na tom, abychom se neustále někam posouvali, učíme se novým věcem, všelijak improvizujeme. Ale abychom skutečně dosáhli technických kvalit jako kolegové v BBC, potřebovali bychom mít na natáčení ještě mnohem více času, a tím i financí. Mám nakoukanu spoustu dokumentů z celého světa, ale žádná vědomá inspirace tam není. Nejvíce mě inspiruje samotná krajina. Vyprávím o ní po svém.

V čem spočívá jedinečnost naší krajiny?

Právě v tom, že je předurčená být hezká, různorodá, vlídná. Polohou uprostřed kontinentu, geologickou stavbou, reliéfem, mnohostí různých typů krajin. Vnímáme svoji krajinu často jako nejkrásnější široko daleko, ale naše krajina má vrchol své krásy už za sebou. Ten trval dlouhá staletí a ještě před pár desítkami let tomu tak bylo. Nicméně od poloviny 20. století jí dáváme intenzivně zabrat. Snažím se tu jedinečnost a ztrácející se půvab zachytit, oslavit, abychom mohli pochopit, že to, jak to u nás vypadá, máme v rukách jen my.

Snažíte se tedy cyklem veřejnosti předat i nějaké poselství o stavu ekologie a její udržitelnosti?

No samozřejmě, v každé epizodě se dotýkám nějakého konkrétního problému, ten má ovšem skoro vždy řešení, jen některé změny jsou nevratné. Dnes se ve velkém řeší nedostatek vody. Neměli bychom být příliš překvapení, že se začínáme potýkat s nevídaným suchem a ztrátou vody v krajině, když jsme udělali všechno proto, abychom tu vodu z krajiny co nejrychleji dostali pryč. Celou zemi jsme zmeliorovali, mokré louky vysušili, potoky a řeky svedli do umělých koryt, lužní lesy jsme vykáceli, ostatní lesy přeměnili z listnatých smíšených na smrkové monokultury, betonujeme o sto šest a pořád nám to nedochází. Co jsme si mysleli, že se stane, když krajinu, která dřív byla doslova nasáklá vodou, odvodníme? Že bude pořád tak šťavnatá a zelená? Stále jsme schopní uvažovat o zatopení dalších údolí, o megalomanském kanálu Labe – Odra – Dunaj, pořád na polích hospodaříme jako by ta půda byla nevyčerpatelná. Přicházíme s každým deštěm o tu nejurodnější zeminu, protože zemědělci – říkejme jim dnes spíš dotačníci – neřeší budoucnost, neumí navázat na tradici. Na polích pěstujeme palivo, místo tradičních plodin. Na té nejurodnější černozemi dovolujeme stavět obří hangáry všelijakých překladišť a skladů, solární elektrárny taky často umísťujeme přímo na úrodná pole.

Na kterém díle se Vám pracovalo nejlépe a který jste dělal nejraději?

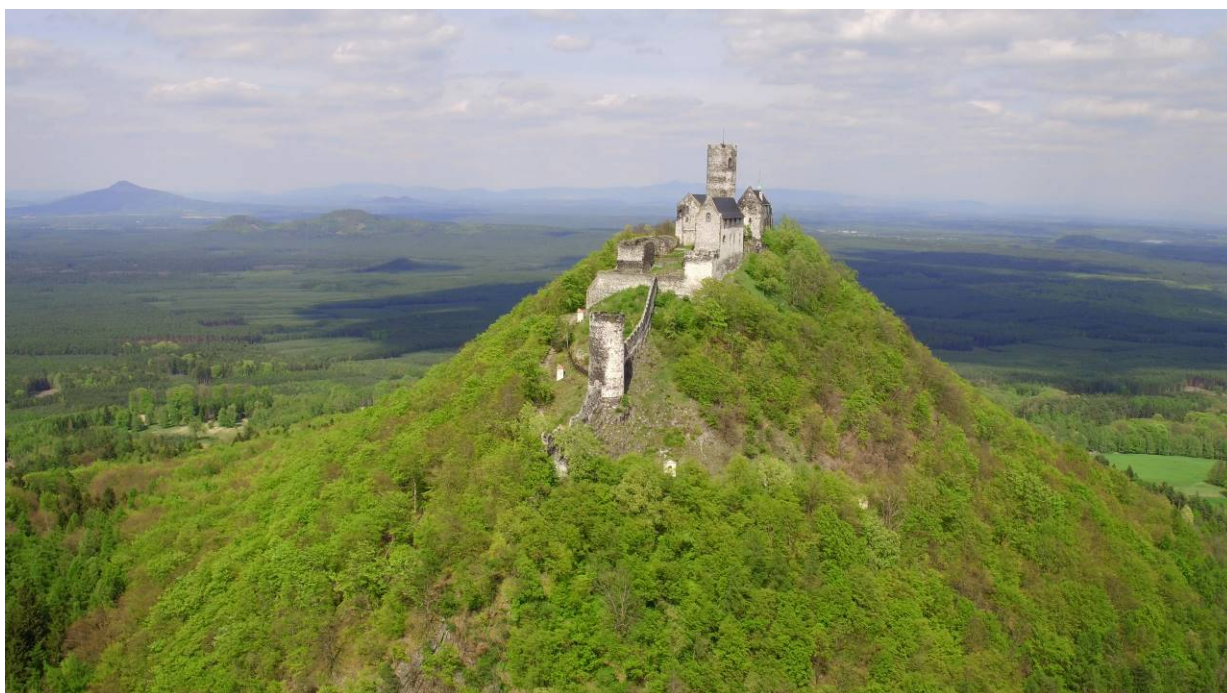
To snad myslím ani nečekáte, že na tuto otázku odpovím. Bavila mě práce na všech epizodách, nemám žádného favorita, který by ostatní díly v něčem převyšoval. Mám díky rodinné historii nejbližší k Pálavě, a ten díl, ve kterém je zachycena, je myslím hodně silný, právě i tím poselstvím o našem vztahu ke krajině. Oříšek byly jeskyně, protože musíte zachytit prostor, ve kterém se vůbec nic nehýbe, takže hrozí, že záběry budou vypadat jako fotografie. Úžasné bylo natáčení ve vojenském újezdu v Doupovských horách, které diváci uvidí zachycené vlastně úplně poprvé. Obrovskou odpovědnost vnímám u dílu o Šumavě, protože to je v dnešní době alternativních faktů horký brambor.

V čem je podle Vás druhá série jiná než ta první?

Aby člověk mohl zachytit krajinu ve všech jejích náladách, v různém světle a všech ročních dobách, potřebuje minimálně rok natáčet. My jsme druhou sérii točili dva roky, což je obrovský luxus. Umožnilo nám to vyčekat si ty správné chvíle. Ale druhá série je díky tomu bez nadsázky prvním českým wildlife seriálem. Na jeho naplnění je potřeba nejen dostatek financí a času, je také potřeba kameraman, který má dar nekonečné trpělivosti, aby dokázal zachytit volně žijící zvířata v jejich přirozeném prostředí. Takový člověk se prakticky nemůže věnovat ničemu jinému, pokud se po něm chce, aby zachytil zvířata tak, jak to umějí třeba v BBC nebo National Geographic. A na to jsou potřeba peníze, aby se takový lidé mohli zaplatit, aby na každý díl bylo k dispozici přibližně 25 natáčecích dnů. To se u nás ještě nepovedlo, až teď. Takže diváci opravdu uvidí, s kým v naší krajině žijeme. Desítky druhů ptáků, plazů, obojživelníků, hmyzu i savců.

Práce na této sérii je hotová, plánujete něco dalšího s přírodní tematikou, nebo se budete věnovat úplně jinému odvětví?

Natáčím pro Českou televizi další dva dokumentární seriály. Jeden je o našem baroku, to je nádherné téma. A druhý o historii českého piva. Scénář napsal pan doktor Zdeněk Susa, který bude seriálem spolu s Matějem Ruppertem provázet. Rád bych se ještě jednou vrátil ke Krajinou domova a celý projekt uzavřel třetí sérií.

Anotace jednotlivých dílů:

1. díl Hory Jizery a Labe

Jizerskohorská náhorní plošina je pozoruhodnou horskou krajinou plnou rašelinišť. Severní svahy hor ale porůstá největší souvislý komplex horských bučin u nás. Pořád zde žijí tetřivci nebo naše nejmenší sova – kulíšek. Krkonoše jsou ve středoevropské krajině zjevením. Nejvyšší pohoří mezi Alpami a Skandinávií se stalo ostrovem unikátních společenstev, na kterém se prolínají druhy arktické s alpskými. Najdeme zde největší vodopády mimoalpské střední Evropy i mimořádně bohaté horské květnaté louky. Krajina prozrazuje vliv ledovců, které na svazích Krkonoš vymodelovaly obří kotle. V bystrinách se pořád ještě lze setkat s mihulí potoční a na náhorních pláních můžeme zahlédnout na jediném místě u nás slavíka modráčka tundrového.

2. díl Staré světy mezi kopci

Krajina Čech je krajinou kopců, oddělených údolímí. Vybudovali jsme v nich mnoho přehrad. Některé mají značný hospodářský význam, každá ale představuje zároveň velkou ztrátu původní krajiny. Celkem devět přehrad na Vltavě zatopily prakticky celé její údolí i s proslulými Svatojánskými proudy. Charakter moravské krajiny je jiný. Ale i na jižní Moravě, v úplné rovině, se rozlévají obrovské vodní nádrže. Místo luk, lužních lesů a pastvin se z nich zvedají Hustopečská pahorkatina a Pálava. Potkáme v nich vzácné druhy rostlin, např. koberce kvetoucích kosatců nízkých nebo zvláštní orchidej - hnědenec zvrhlý. Ale jsou domovem i takovým vzácným susedům, jako jsou dudek chocholatý, vlha pestrá, naše největší kobylka – sága či největší evropský pavouk – slíďák tatarský.

3. díl Vodní země

Česká krajina byla odjakživa plná vody. To jsme v druhé polovině 20. století změnili. Podmáčené louky jsme vysušili, pestré lesy přeměnili na smrkové monokultury a řekám jsme vytvořili umělá koryta, pokud jsme je rovnou nepřehradili hrázemi. V Novohradských horách je vody ještě pořád dost. Také Česká Kanada si místy uchovala svou tradiční tvář, najdeme zde dokonce i staré pastviny s jalovci, na které za potravou zalétá konopka obecná. Z lesa pak vystupují staré hrady, například Roštejn nebo Landštejn. Ale skutečnou vodní zemi nám předkové zanechali na Třeboňsku. Přes půl tisíce rybníků vytvořilo krajinu, do které se každé jaro a podzim vracejí vzácní hosté. Exotické kachny, bílé volavky, pozoruhodní bahňáci. Trvale zde žije orel mořský nebo bobr evropský. Třeboňsko je jednou z mála přírodních biosférických rezervací UNESCO, jejichž podobu v takové míře určil člověk a jeho hospodaření. Patří k nejvýznamnějším evropským ptačím oblastem.

4. díl Panenská říční údolí

V jihovýchodním cípu Českomoravské vrchoviny se řeky loučí s Českým masívem hlubokými údolními, která patří k přírodně nejzachovalejším u nás. Oslava s Chvojnici pod Náměští nad Oslavou vyhloubily údolí, ve kterém pořád rostou přirozená lesní společenstva se spoustou druhů ptáků. Číhá na ně nejedno nebezpečí. Jedno z nich je obzvláště záluďné – motolice podivná. Údolí Jihlavy sice bylo z části zatopené přehradami, ale i ty mají svoji estetickou hodnotu. Pod hrází u Mohelna se ale Jihlava vrací do svého údolí, jehož části skutečně působí panenským dojmem. A nejde jen o skalnatý amfiteátr proslulé Mohelenské hadcové stepi.

Údolí Dyje na hranicích s Rakouskem je národním parkem. Patří k nejkrásnějším koutům naší přírody. Často se zde setkáme s kudlankou nábožnou nebo naším největším hadem – užovkou stromovou. Horní část údolí vyplnily vody oblíbené Vranovské přehrady, ale kaňon pod hrází je oázou přírody, doplněnou romantickými stavbami hradů a zámků.

5. díl Labyrinty srdce Čech

V Čechách najdeme mnoho skalních měst. K těm větším patří Kokořínsko a Český ráj. Pro Kokořínsko jsou typické skalní pokličky a hluboké skalnaté doly. Ale také velké středověké rybníky a slatiny mezi nimi. Na nich rostou dvě rostlinky, které nerostou nikde jinde na světě. Rybníky, k nimž patří i Máchovo jezero, jsou přírodně nesmírně cenné, potkáme zde řadu vzácných zvířat. V zimě se na zamrzlých rybnících odehrávají souboje káňat o kořist. U paty skal bývají v písku nápadné důlky, na jejichž dně číhá na kořist dravá larva mravkolva. Na kopcích stojí pohádkové hrady – divoce vyhlížející Bezděz, temný hrad Houska a samozřejmě romantický Kokořín. Na posledním místě v Čechách zde můžeme zahlédnout krásného tesaříka alpského.

Stejně jako na Kokořínsku i v Českém ráji doplňují půvab krajiny roubené chalupy a statky. Stará kulturní krajina s takovými památkami, jako jsou Drábské světničky, Trosky nebo Kost, je pořád také domovem mnoha vzácných druhů. U rybníků mezi skalami můžeme například celkem běžně pozorovat ledňáčky.

6. díl Říše krápníků

V České republice je jen pár větších krasových oblastí s jeskyněmi. Kromě Českého a Moravského krasu jsou nejvýznamnějšími krasy Javoříčský a Mladečský. Javoříčské jeskyně mnozí považují za vůbec nejkrásnější u nás. Ukrývají mohutné podzemní dómy s bohatou krápníkovou výzdobou, které vévodí tzv. záclony nebo tisíce tenkých brček, visících ze stropu. Mladečské jeskyně byly dlouho volně přístupné, a tak jejich výzdoba vzala brzo za své, lidé ji zničili. Ale dochovalo se zde něco jiného – primitivní jeskynní malba, unikátní památka na kromaňonce, kteří zde žili před 25 – 30 tisíci lety. V Moravském krasu jsou nejnavštěvovanější Punkevní jeskyně, s plavbou po ponorné říčce Punkvě. Málokdo však ví, kde se tato světoznámá říčka bere, a že se vlastně jmenuje úplně jinak. Největší jeskyní ČR je více než 40km dlouhá Amatérská jeskyně, jejíž části diváci uvidí speciálně nasvícené. Kromě typických obyvatel jeskyní – netopýrů, uvidíme další druhy vzácné fauny a flóry krasových oblastí.

7. díl Tabula a stratovulkán

Téměř čtvrtinu rozlohy Čech zaujímá Česká tabule. Podobně jako nížiny je i ona rovinnatá, zdánlivě fádni, bez krajinných dominant. Džbán je naší největší opukovou plošinou. Podobnou u nás jinde nenajdeme. Roviny porůstá chudý druhotný les, ale džbánské stráně naopak patří k významným přírodním lokalitám Čech. Rostou na nich plošně nejrozsáhlejší bučiny středních Čech, ve kterých pořád ještě najdeme střešníky pantoflíčky, květem největší z evropských orchidejí. V lesích nechybí staré doupné stromy, takže zde žije několik druhů sov, ale opravdovým skvostem jsou džbánské stráně, které dřív bývaly pastvinami. Na nich můžeme zjara obdivovat místy zapojené porosty vstavačů nachových, orchidejí, které dospělému člověku sahají skoro po pás.

V bývalém vojenském prostoru u Milovic se podařilo něco, co je světovým unikátem. V křovinatém prostoru části Jizerské tabule se prohánějí stáda praturů, divokých koní a největšího evropského savce – zubra. Tedy původních evropských druhů, které takto pohromadě nikde jinde vidět nelze.

Doupovské hory vojenským újezdem pořád jsou. Probíhají tu takřka dennodenně vojenská cvičení, proto jejich krajinu lidé neznají – je uzavřeným prostorem. Paradoxně si však díky vojenským aktivitám udržela svůj tradiční charakter. Z krajiny sice zmizela města a vesnice, takže je pustinou bez lidí, na druhou stranu se jí vyhnulo drastické odvodňování druhé poloviny 20. století i zalesňování nepůvodním smrkem. Doupovské hory tak nabízejí prožitek krajiny zakonzervované v čase. Na první pohled mohou připomínat Bílé Karpaty, ale ve skutečnosti žádné srovnání nesnesou. Jsou totiž opravdovou sopečnou krajinou, ve které můžeme vidět dokonce něco, co je ve středoevropské krajině unikátní - obří sopečný kráter, kalderu. Jedná se o evropsky významnou ptačí oblast.

8. díl Hory východu a západu

Západní hranici státu představuje mohutný horský val Krušných hor. Jejich hřeben je z velké části plochý, a tak se na něm vyvinula typická rašeliniště. Krušné hory byly ještě před dvaceti, třiceti lety synonymem zdevastované horské krajiny. Lesy podlehly kyselým deštům. Od té doby se toho v těchto horách mnohé změnilo a nedávnou zkázu už bychom v nich sotva postřehli. Naopak jde o velice cenné území, kde pořád ještě žije poměrně početná populace tetřívků obecných a louky jsou plné kvítí.

Beskydy na východě republiky dlouhá léta platily za přírodně nejzachovalejší hory ČR. Pořád zde rostou původní horské pralesy se spoustou druhů rostlin a zvířat. K nejvzácnějším patří nádherná bílá sova, známá jako doručovatelka korespondence v kouzelných Bradavicích – puštík bělavý. V dutinách starých stromů žije celá řada dalších doupných ptáků. Beskydy jsou nejvyšším pohořím moravské části Karpat.

9. díl Evropská Arizona

Čechy jsou na pískovcová skalní města mimořádně bohaté. Jedna z nejrozsáhlejších skalních oblastí je však zcela výjimečná. Labské pískovce a národní park České Švýcarsko představují evropsky ojedinělou krajinu plnou superlativů. Najdeme zde největší skalní most Evropy – Pravčickou bránu i nejmohutnější pískovcový říční kaňon Evropy. Opravdovou divokost však najdeme v odlehlých a těžko dostupných roklích. Skalní hnízda zde po mnoha letech má sokol stěhovavý, dříve na našem území vyhubený. Také plachý čáp černý si pravidelně staví hnízdo na skalní římsě. V potocích pořád ještě žijí střevle potoční.

Nechme se ohromit monumentalitou Křídelních stěn, Labského kaňonu i pitoreskními tvary Tiských stěn a naší největší stolové hory – Děčínského Sněžníku. V hlubokých soutěskách objevíme několik zajímavých živočichů, třeba dravé mouchy nebo endemické žížaly. Tato krajina patří k nejvýraznějším v rámci celého kontinentu.

10. díl Jezerní hory

Šumava je v rámci Evropy mimořádným prostorem. Je tak rozlehlá, že pořád ještě dost dobře nerozumíme všem přírodním procesům, které se v ní odehrávají. Máme ale příležitost je poznávat – díky vyloučení člověka z ovlivňování krajiny – alespoň někde. Šumavské lesy před několika lety výrazně poškodil orkán a následná kůrovcová kalamita. Kůrovec však byl odjakživa součástí šumavského horského lesa, lesníci mu pak přeměnou smíšených listnatých lesů na smrkové monokultury doslova prostřeli stůl. V hospodářských lesích je kůrovec pohromou. V horách je ale součástí přirozených dějů. Bez jeho působení by les z hor vytlačil nelesní druhy rostlin a živočichů a příroda by tak rapidně zchudla. Mnohahektarové souše, které můžeme na hřebenech hor vidět v současné době, rychle nahrazuje nový les. Estetika souší je zcela mimořádná, stejně jako množství zvířat, které jsou na suché a odumírající stromy vázané. Naše generace má jedinečnou možnost zažít Šumavu právě ve fázi přirozené obnovy lesa, kdy se z vrcholů nabízí zarostlé výhledy a mezi kmeny suchých pahýlů doslova bují život.

Šumava proslula svými ledovcovými jezery, kterých je na české straně hor pět. Ale po celých horách napočítáme stovky, možná tisíce dalších menších jezírek, rašelinných. Patří k nim i největší rašelinné jezero ČR.

Šumavskými horami pořád ještě prochází rys ostrovid a občas se objeví dokonce vlk. Žije zde poslední života schopná populace tetřevů u nás a stavy vzácného datlíka tříprstého utěšeně stoupají. Šumavu nezničí ani vichřice ani kůrovec. Jediné ohrožení posledních fragmentů středoevropské divočiny představuje člověk se svými developerskými plány.

pořadem provází: Alois Švehlík, Jan Maxián **režie:** Petr Krejčí // **hudba:** Jan Maxián // **dramaturgie:** Alice Růžičková // **vedoucí výroby:** Jana Kabátová // **kreativní producent:** Petr Kubica

Kontakt pro média

Kryštof Diatka
Tel.: (+420) 732 087 524
Mob.: (+420) 736 525 809
krystof.diatka@ceskatelevize.cz
www.ceskatelevize.cz

Fotografie

<ftp://ceskatelevize.cz>
pavel.kral@ceskatelevize.cz